

**XIV. septemb. Szent kereszt felmagasztalásáról*
Nótája, Szüz Mária Jesus Anyja**

Szent Kereszt, Pogány kezében
Akadván régi üdőben
A' Pogányt meg-hánta, övéit meg-szánta
Egek fénye, Föld reménye
Mint régenten Frígy Szekrénye
Szent Kereszt Fa, nyertes lévén,
Heracliushoz meg-térvén;
Császár maga vállán Viszi, Istent áldván
S' helyheszteti Kalvárián
Ur Iésust így magasztalván;

(Cantus catholici. Kassa 1674)

A "Múzeumok Őszi Fesztiválja 2007" keretében a *Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság ÜNNEPEK ÉS TALÁLKOZÁSOK* címmel a *rév-komáromi Magyar Kultúra és Duna Menté Múzeummal (SK)* kötött együttműködésének eredményeképpen interetnikai, néprajzi, vándorkiállítást nyitottunk meg és kísérő rendezvényként egy *búcsújárás népszokást* jelenítettünk meg a szakma és az érdeklődő nagyközönség előtt 2007. október 26-án 10.00 órától Veszprémben, a Laczkó Dezső Múzeumban.

Kiállítás

A szlovákiai és magyar múzeumok néprajzkutatói a közös, néprajzi kiállításának

kurátorai. Dr. Sipos Anna és dr. Lackovits Emőke a szlovákiai Zobor – vidék, Mátyus-föld, és a magyarországi Bakony, Balaton-felvidék népeinek életét bemutató tárlatot három jelentős mozzanat: a születés, a házasságkötés és a temetés köré építette fel, és a búcsújárás szokásának megjelenítésével egészítette ki. Az "ÜNNEPEK ÉS TALÁLKOZÁSOK" interetnikai kiállítást a nagyközönség és a szakma képviselőinek Vigh Annamária főosztályvezető asszony (OKM) ajánlotta a nagyközönség számára.

Rendezvények

Csatári búcsú¹

A kiállítás kísérő rendezvényeként a közösségi vallásgyakorlás egyik fontos elemét, a búcsújárás szokását, nevezetesen, a veszprémi "Csatári búcsút mutattuk be iskolák, óvodák, (a veszprémi Bóbita és Hársfa Óvoda nevelői és ovisai, a kislódi Róthy Mihály Német

---

¹ Csatár, Veszprém m.: Szent Kereszt-búcsújáró hely Veszprém külterületi lakott helyén. - A veszprémvölgyi apácák Kemecse falujából vált ki. 1625: a győri jezsuiták birtoka, jövedelmét a Sédén álló vizimalom és legelői jelentették. 1742: *Eliühegy alias Csatár*. Nevét ma Csatár-puszta, Csatármalom lakott helyek őrzik. A 18. sz: keletkezett Szent Kereszt-ereklyét őrző búcsújáró hely. A Bakony DK-i vidékén egészen Somogyig a Szent Kereszt-kultusz központja volt. A környék magyar., német. és szláv nyelvű lakossága a Szent Kereszt föltalálása ünnepén zarándokol ide (szeptember 14.) (*Ila-Kovacsics* 1964:154.)

Nemzetiségi Általános Iskola és Óvoda, valamint a veszprémi Padányi Bíró Márton Katolikus Gyakorló Iskola hitoktatói és diákjai: Vasáros József kanonok, címzetes főesperes, a Szent László Plébániatemplom plébánosa, a veszprémi Szent László Plébániatemplom kórusa Csóka Richárdné, kórusvezető, valamint a felvidéki Magyar Kultúra és Duna Mente Múzeum munkatársainak és a felvidéki Dunamocs Vadvirág Hagyományőrző Együttesének közreműködésével

"Búcsúfia" játszóház

A búcsús sátrakban nemcsak megvásárolni lehetett az "otthonmaradtak" számára a vásárfiát", hanem elkészíteni is: grillázst, a mézeskalácsból készült tükrös szívet, huszárt, rózsaszín és sárga "gyöngyű" rózsafűzért, similabdát, szentképet, gyertyát stb.: Győri Eszter, Kaszásné Magvas Andrea és Egervári Márta, Harczi Ilona, Glatz Ágota, Hegedűs Antónia, Hutvágner Erika, Köves Andrásné, Osváth Zsuzsanna, Szíjjártóné Englert Ildikó, Vajda Karola, Zeitler Gusztáv vezetésével.

"Kerekasztal" beszélgetés

A kiállításához és a rendezvényhez kapcsolódó "kerekasztal" beszélgetésen fiatal felnőttek: középiskolás és egyetemi hallgatók, és a szépkorúak vettek részt, "*Nemzeti örökségünk és a jelenkor társadalmi kihívásai, – az emberi élet fordulói: lokális közösségek, vérségi csoportok és az egyén helye, szerepe a változó társadalomban*" címmel.

"ÜNNEPEK ÉS TALÁLKOZÁSOK" interetnikai kiállításunk és kísérő rendezvényének megvalósítása kapcsán elértük célunkat.

– vonzó, különleges attrakcióval maradandó, egyedi élmény nyújtottunk a látogatóknak, bővítettük a múzeumlátogatók, múzeumbarátok körét . A múzeum a különböző nyelvű és etnikumú

népek találkozó helye lett, úgy mint ahogyan régen a búcsújáró helyek voltak. Sikerült a látottak és tapasztaltak alapján rádöbbsenten az embereket arra, hogy kultúrájukból fakadóan milyen rokonságaik, különbségeik, gondolkodás- és szokásbeli sajátosságaik vannak, szemléletükben pedig bizonyára változott a múzeumról eddig kialakított kép. Bízunk benne, hogy a múzeumok a társadalom legfontosabb alapintézményei közé tartoznak,

Ezzel az Innovatív rendezvényünkkel egyrészt múzeumi, partneri együttműködések sikertel kialakítanunk a megye településein működő óvodák, iskolák, népi iparművészek között, másrészt a régi, partneri kapcsolatokat erősítettük meg kommunikációs hálózati rendszerünk kiépítése, működtetése révén a múzeumok és a partnerek között.

Partnerek és együttműködők, és segítők voltak:

Vasáros József kanonok, címzetes főesperes, a Szent László Plébániatemplom plébánosa

A veszprémi Szent László Plébániatemplom kórusa

Csóka Richárdné, kórusvezető

A veszprémi Bóbita Körzeti Óvoda (Bóbita Óvoda, Hársfa Óvoda) óvodásai és óvodapedagógusai:

Csizmazia Szilvia

Felföldi Józsefné

Kalocsai Csabáné

Nagy Károlyné

Nagy Sándorné

Tömbölné Hogyor Mária

A Padányi Katolikus Gyakorló Iskola diákjai és pedagógusai:

Glatz Ágota,

Hegedűs Antónia,

Hutvágner Erika,

Köves Andrásné,

Osváth Zsuzsanna
Szíjjártóné Englert Ildikó,
Vajda Karola,
Zeitler Gusztáv

A kislődi Német Nemzetiségi Óvoda óvodásai és óvodapedagógusai:
Marácziné Vörös Éva
Semeginé József Gréta

valamint

Egervári Márta textil restaurátor művész (Veszprém)
Fekete Ferenc a Padányi Katolikus Gyakorló Iskola igazgatója
Győri Eszter mézesbábos (Pápa)
Harczi Ilona frivol csipke készítő (Ajka)
Antal Ilona hittanár (Veszprém)
Jáki Teodóz OSB, paptanár (Győr)
Kaszásné Magvas Andrea grillázkészítő (Kislőd)
Krámlí Zsuzsa pedagógus (Veszprém)

A rendezvénnyel sikerült elérni célcsoportjainkat:

az óvodák, általános iskolák, középiskolák diákjait, hívő és nem hívő gyermekes családokat egyházi közösségek tagjait és papjait, a pedagógusokra (rajz, művészettörténet, történelem népismeret, hittan), és azokat az érdeklődő külföldi és belföldi turistákat, akik fogékonyak a múzeumban megszerezhető ismeretek és a különleges múzeumi élmények iránt.

A rendezvény kapcsán keletkező "értékek" hasznosítása, hasznosulása

A rendezvényen folyó eseményeket videofelvételen rögzítjük, nemcsak saját használatra. Az anyagokat partnereink és a felvidéki magyar múzeum rendelkezésére is bocsátjuk oktatási és múzeumi bemutatási céllal. A jelen kiállítás és a rendezvények szakmai anyagai jó összehasonlítási alapul szolgálhatnak kutatásaikban, az elkészült

promóciós anyagokat pedig fel tudják használni szakrális néprajzi kiállításaik bemutatására, népszerűsítésére, a kapcsolatépítésre.

A pályázati pénzt a meghívók és szakmai anyagok vásárlására, megbízási díjak fedezésére, valamint a külföldről érkezett közreműködők étkeztetésre használtuk fel.

Köszönjük a “Múzeumok Őszi Fesztiválja” projekt Kurátorainak a program gondozóinak a pályázati lehetőséget, az anyagi támogatást, amellyel nemcsak azt tették lehetővé, hogy a tervezett Ünnepek és találkozások programunkat megvalósítsuk, hanem módunkban állt az is, hogy különböző programpontokkal bővíthessük azt, így még színvonalasabbá válhatott a veszprémi fesztiválnap.

Veszprém, 2007. november 7.

Vidi Nándorné
VMMI

A fotókat készítette: Oszkó Zsuzsa fotográfus VMMI